

5 Samenvatting

Opzet

Na de ingrijpende wijzigingen die in 2002 in het stelsel van rechtspraak in Nederland zijn doorgevoerd, heeft de minister van Justitie in het kader van nog te bereiken verbeteringen de nadruk gelegd op het behouden en vergroten van de slagvaardigheid van de Rechtspraak. Eén van de manieren om deze zaken tot stand te brengen, is het afstoten van 'niet-judiciële activiteiten'. Onder niet-judiciële activiteiten worden hier verstaan de werkzaamheden die buiten de definitie van de taken vallen zoals die door internationale verdragen (artikel 6 EVRM) en de Grondwet (hoofdstuk 6, artikelen 112 en 113) tot het rechterlijk domein worden gerekend. Judicieel zijn daarmee die activiteiten van de Rechtspraak die plaatsvinden in het kader van de berechting van geschillen over burgerlijke rechten en schuldvorderingen, de berechting van strafbare feiten en de vaststelling van burgerlijke rechten en plichten. Niet-judicieel zijn de activiteiten die niet aan deze omschrijving voldoen. Het hier gemaakte onderscheid tussen judicieel en niet-judicieel heeft dus betrekking op de aard van de activiteit.¹

Tegen de achtergrond van een gewenste vermindering van de belasting van de rechter is in het kader van dit onderzoek onderzocht welke niet-judiciële activiteiten de Rechtspraak heeft en hoeveel tijd er met de uitvoering van deze taken is gemoeid.

Uit de gekozen omschrijving van judiciële activiteiten vloeit voort dat deze bij wet aan de Rechtspraak zijn opgedragen. Het omgekeerde hoeft daarmee nog niet waar te zijn, dat wil zeggen: ook bij wet aan de Rechtspraak opgedragen activiteiten zouden als niet-judicieel te karakteriseren kunnen zijn. Hoewel de nadruk bij dit onderzoek ligt op de bij wet opgedragen niet-judiciële activiteiten, gaat het in dit onderzoek daarmee ook om de niet bij wet opgedragen niet-judiciële activiteiten. Het onderzoek betreft bovendien niet alleen de activiteiten van rechters. Aangezien de wetgever niet-judiciële activiteiten geregeld aan gerechtsambtenaren in plaats van aan de rechter (of gerechten) heeft opgedragen en bovendien veel van de activiteiten die aan de rechter zijn opgedragen feitelijk door gerechtsambtenaren worden uitgevoerd, worden hier onder niet-judiciële activiteiten van de Rechtspraak zowel niet-judiciële activiteiten van rechters als niet-judiciële activiteiten van gerechtsambtenaren begrepen.

De probleemstelling van het onderzoek is als volgt geformuleerd: welke niet-judiciële activiteiten heeft de Rechtspraak, om welke reden, hoeveel tijd is er met de uitvoering van deze activiteiten gemoeid, en komt bij het vervallen van de bedoelde activiteiten deze tijd vrij voor het verrichten van judiciële activiteiten?

---

¹ Het onderscheid tussen judiciële en niet-judiciële taken zou ook gebaseerd kunnen worden op de vraag of de activiteit al dan niet aan de organen van de Rechtspraak is opgedragen, maar dit onderscheid is niet gekozen.

In de uitvoering was het onderzoek in drie fasen verdeeld. Gedurende de eerste fase zijn de niet-judiciële activiteiten geïnventariseerd, enerzijds met behulp van een scan van de bestaande wetgeving, anderzijds met behulp van verkennende gesprekken met functionarissen uit het ministerie van Justitie. Bij deze gesprekken is tevens aandacht geschonken aan het waarom van de toebedeling van de desbetreffende activiteiten aan de Rechtspraak. De tweede fase van het onderzoek bestond uit het op basis van gesprekken met functionarissen uit de Rechtspraak identificeren van die niet-judiciële activiteiten met de uitvoering waarvan een substantiële tijdsbesteding is gemoeid. Tijdens de derde fase van het onderzoek is vervolgens ingezoomd op die activiteiten die als niet-judicieel zijn te karakteriseren en die bovendien een substantiële tijdsinvestering vergen. De aan deze activiteiten gerelateerde tijdsbesteding is waar mogelijk geschat, op basis van een aantal interviews en reeds beschikbaar gegevensmateriaal. Tevens is de wetsgeschiedenis geraadpleegd om, indien van toepassing, vast te stellen wat de overweging was om de desbetreffende activiteit aan de Rechtspraak op te dragen.

Resultaten

Zoals in hoofdstuk twee is gedaan, kan er een onderscheid worden gemaakt tussen activiteiten die aan de rechter zijn opgedragen, activiteiten die aan de griffie(r) zijn opgedragen en activiteiten die aan gerechten zijn opgedragen. Bij de keuze voor de opdracht aan de griffie(r) of de rechter (of president) is duidelijk wat de wetgever voor ogen had. De ratio achter de keuze voor het geven van de opdracht aan de kantonrechter of een gerecht is echter minder duidelijk. Bij het onderscheid dat er bij de beëdigingen tussen de verschillende gerechten wordt gemaakt, lijkt het territorium (arrondissement of ressort) van het desbetreffende gerecht een belangrijke rol te hebben gespeeld. Indien een onderscheid in dit verband niet noodzakelijk werd geacht, lijkt voor de algemene benaming 'gerecht' te zijn gekozen. Zoals met name bij de beëdigingen het geval is, lijkt er echter niet altijd systeem in te zitten.

De activiteiten zoals voortgekomen uit de inventarisatie van de niet-judiciële activiteiten staan, zoals omschreven in de wet, vermeld in de bijlage III (internet). Ze zijn geordend in zes groepen.

In de eerste plaats de administratieve activiteiten. In de meeste gevallen gaat het hier om het bijhouden van registers (advocatentableau, boedelregister, depot leveringsvoorwaarden, faillissementsregister, huwelijksgoederenregister, schuldsaneringregister, surséanceregister) door (administratieve) gerechtsambtenaren. In het geval dat in deze register rechterlijke uitspraken worden vastgelegd, vormt de registratie een klein maar noodzakelijk onderdeel van het bredere werkproces. In de praktijk lijkt met de uitvoering van de administratieve activiteiten bij de gerechten betrekkelijk weinig tijd gemoeid. In de tweede plaats advisering. Op de RAIO-selectiecommissie en de Commissie Aantrekken Leden Rechterlijke Macht (CALRM) na werd de tijdsbesteding voortvloeiend uit advisering niet als substantieel gekenschetst. Van deze twee commissies is overigens alleen het lidmaatschap van de RAIO-selectiecommissie aan rechters opgedragen. De tijdsinvestering die de commissies vergen, lijkt betrekkelijk gering te zijn.

In de derde plaats beëdigingen. In de meeste gevallen gaat het hierbij om notarissen, advocaten en ambtenaren van de burgerlijke stand. De beëdiging van vertalers, ambtenaren van de reclassering en rechterlijk ambtenaren komt minder

vaak voor. Over het geheel genomen lijken de beëdigingen de rechtbank (rechters en gerechtsambtenaren) betrekkelijk weinig tijd te kosten.

In de vierde plaats het klachtrecht. De substantiële taak uit deze categorie betreft de Beklagcommissies bij de Penitentiare Inrichtingen (PI's), de justitiële TBS-inrichtingen en de Justitiële Jeugdinstellingen (JJI's). De Beklagcommissies worden gevormd uit de Commissies van Toezicht (CvT). Deze CvT dateert van begin 1900, zij is voortgekomen uit de colleges van regenten die voorheen de instellingen bestuurden. Tegenwoordig heeft elke Nederlandse inrichting waarin mensen hun vrijheid wordt ontnomen tenminste één CvT. Sommige grotere inrichtingen met meerdere locaties hebben meerdere CvT's. De uit de CvT gevormde Beklagcommissie behandelt de klachten van gedetineerden en verpleegden in eerste aanleg. De Raad voor strafrechtstoepassing en jeugdbescherming (RSJ) vormt de hoger beroepsinstantie. Zowel de CvT als de RSJ maakten deel uit van de derde fase van het onderzoek en worden hieronder uitgebreider behandeld.

In de vijfde plaats tuchtrecht. Het tuchtrecht zou als een bijzondere vorm van klachtrecht kunnen worden gezien. Binnen het tuchtrecht bestaan de rechtsprekende organen uit juristen en deskundigen uit de beroepsgroep, de laatsten vanwege de noodzakelijke specifieke kennis. Het gaat hier hoofdzakelijk om het wettelijke tuchtrecht (advocaten, notarissen, accountants en gerechtsdeurwaarders) waarvoor de inzet van rechters is voorgeschreven. Bij het medisch tuchtrecht is dat laatste niet het geval, maar omdat veel rechters hier ook in participeren, was ook het medisch tuchtrecht onderwerp van onderzoek. Het tuchtrecht vormde onderdeel van de derde fase van het onderzoek en wordt hieronder uitgebreider behandeld.

In de zesde plaats een restcategorie met allerhande aan de rechter (of gerechten) opgedragen niet-judiciële activiteiten. Vrijwel geen van deze, veelal administratieve, activiteiten wordt door betrokkenen substantieel genoemd. De uitzondering hierop is de doorhaling van de teboekstelling van schepen bij de rechtbank in Rotterdam.

Verdieping

De verdieping van het onderzoek richtte zich op de activiteiten van rechters en gerechtsambtenaren in het tuchtrecht, de CvT's (en Beklagcommissies) en de RSJ. Bij deze verdieping stonden twee zaken centraal. Ten eerste de ratio achter de toebedeling van de desbetreffende taak aan de Rechtspraak (indien van toepassing). Ten tweede de tijdsbesteding. Om een duidelijker beeld te krijgen van de met de uitvoering van de bovengenoemde activiteiten gemoeide hoeveelheid tijd, moest de tijdsbesteding zo precies mogelijk worden vastgesteld. Randvoorwaarde hierbij was dit zoveel mogelijk diende te gebeuren op basis van reeds beschikbare gegevens en interviews met niet-rechterlijke functionarissen uit de Rechtspraak. Het belasten van rechters bij het vergaren van de gegevens diende tot het minimum te worden beperkt.

Ratio

Voor het achterhalen van de gronden achter het bij wet inschakelen van rechters bij de hierboven bedoelde activiteiten is een beroep gedaan op de wetsgeschiedenis. De resultaten van dit onderzoek kunnen kort worden samengevat: de wetsgeschiedenis geeft nauwelijks informatie over het waarom van de toebedeling van de desbetreffende taak aan rechters.

Tuchtrecht

Tuchtrechtelijke activiteiten vormen qua tijdbesteding een substantiële niet-judiciële activiteit. Uit de interviews is naar voren gekomen dat in algemene zin aan de rechterlijke colleges de beleidslijn wordt gehanteerd dat niet-judiciële activiteiten die rechters buiten de organisatorische kaders van de rechtspraak ontplooiën door hen in eigen tijd dienen te worden verricht, maar hierop blijken in de praktijk uitzonderingen te bestaan. Maar ook als rechters niet worden vrijgesteld, betekent dit niet dat de desbetreffende activiteiten altijd in de vrije uren worden uitgevoerd en daarmee volledig zonder gevolgen blijven voor de gerechten. Deze gevolgen blijven in het laatste geval wel beperkt tot het, waar nodig, rekening houden met de niet-judiciële activiteiten bij het plannen van de zittingsdagen van de betrokken rechters. Aangezien zij een gelijke werklast krijgen als rechters die geen niet-judiciële activiteiten ondernemen, betekent dit dat zij in hun vrije tijd de 'verloren' tijd zullen moeten inhalen.

De tijdsbesteding van rechters en gerechtsambtenaren aan de niet-judiciële activiteiten is niet eenvoudig te schatten omdat deze van een aantal factoren afhankelijk is. Het gaat hierbij niet alleen om de precieze aard van de verrichting, maar ook om het totale aantal verrichtingen. In dit verband is niet alleen de procedure van belang, maar ook de eventuele trend en de daarmee te verwachten verdere ontwikkeling in zowel het aantal zaken dat de rechters te behandelen hebben gekregen als in de wijze waarop deze zaken worden afgedaan. Voor de tijdsbesteding is daarnaast het aantal rechters dat bij de activiteit betrokken is belangrijk. Zaken die door één rechter kunnen worden afgedaan (met een voorzittersbeslissing dan wel enkelvoudig) leggen immers minder beslag op rechterlijke tijd dan zaken die meervoudig worden afgedaan (meervoudige kamerbeslissing of Raadbeslissing). Verder is de aard van de benoeming van de betrokken rechter van belang. De inzet van rechters-plaatsvervanger die niet tot de vaste formatie van de Rechtspraak behoren, legt immers geen beslag op deze formatie.

De voornoemde factoren maken dat de hieronder genoemde schattingen met betrekking tot de door rechters en gerechtsambtenaren aan niet-judiciële activiteiten bestede tijd voorzichtig moeten worden geïnterpreteerd. De schattingen zijn tijd- en plaatsgebonden en beogen eerder een indruk van de omvang van de tijdsbesteding te geven dan een precieze vaststelling hiervan.

Notarissen

De tuchtrechtspraak voor notarissen is bij wet aan de Rechtspraak opgedragen. De negentien Kamers van Toezicht bestaan elk uit vijf leden waaronder de president van de rechtbank als voorzitter en een kantonrechter als lid. Het secretariaat van de Kamers van Toezicht is bij de rechtbanken ondergebracht. Het hoger beroep in notariële tuchtrechtzaken dient voor het Amsterdamse gerechtshof en is daarmee als een judiciële activiteit te beschouwen.

De tijd die de president van de rechtbank, de kantonrechter en het secretariaat aan het tuchtrecht voor notarissen besteden, blijkt sterk uiteen te lopen. Niet alleen omdat het aantal zaken en de wijze van afhandeling per Kamer van Toezicht verschilt, maar ook omdat de per zaak bestede tijd in hoge mate varieert. In Utrecht bijvoorbeeld kost een zaak die nog voor behandeling wordt ingetrokken de voorzitter van de Kamer (president van de rechtbank) meer tijd dan een zaak die in Alkmaar de hele procedure doorloopt en eindigt in een eindbeslissing van de Kamer. De gegeven dergelijke verschillen zeer voorzichtig te interpreteren

schatting van de tijdsbesteding aan de afdoening van tuchtrechtelijke zaken kwam uit op 2.240 uren rechterlijke tijd en 3.735 uren tijd van gerechtsambtenaren. Omgerekend naar fte's gaat het om 1,4 fte aan rechters en 2,3 fte aan gerechtsambtenaren.

Naast de tuchtrechtspraak oefenen de Kamers van Toezicht ook toezicht uit op het notariaat. De jaarlijks hieraan bestede hoeveelheid tijd bedraagt op basis van cijfers van de Raad voor de rechtspraak naar schatting 2.583 uren rechterlijke tijd (1,6 fte) en 17.720 uren tijd (10,8 fte) van gerechtsambtenaren. In totaal betekent dit dat er met de activiteiten van de Kamers van Toezicht naar schatting 3,0 fte aan rechters en 13,1 fte aan gerechtsambtenaren is gemoeid.

De personele kosten die de Kamer van Toezicht maakt, komen ten laste van de reguliere middelen van de rechtbanken. Het werk voortkomend uit de Kamer van Toezicht geldt voor de rechters en ondersteuning als 'gewoon' werk.

Gerechtsdeurwaarders

De tuchtrechtspraak voor gerechtsdeurwaarders is bij wet aan de Rechtspraak opgedragen. De uitoefening hiervan wordt in eerste aanleg gedaan door de Kamer voor gerechtsdeurwaarders te Amsterdam. De kamer bestaat uit vijf leden, waaronder een voorzitter. Drie leden, inclusief de voorzitter, zijn lid van de rechterlijke macht, de twee overige leden zijn beroepsgenoten. Het secretariaat wordt door de rechtbank in Amsterdam gevoerd. Het hoger beroep dient voor het Amsterdamse gerechtshof en is daarmee als een judiciële activiteit te beschouwen. Het werk voortkomend uit de Kamer voor gerechtsdeurwaarders geldt voor de rechters en ondersteuning als 'gewoon' werk.

Uitgaande van twintig jaarlijkse zittingen met een maximale bezetting (drie leden van de rechterlijke macht) vergt de Kamer voor gerechtsdeurwaarders aan rechterlijke tijd naar schatting 72 tot 120 werkdagen aan de behandeling van tuchtrechtelijke zaken, inclusief voorbereiding. Met de bijkomende werkzaamheden van de voorzitter c.q. de plaatsvervangend voorzitter, waaronder de voorzittersbeslissingen en de controle van door de secretarissen voorbereide uitspraken, maakt dit in totaal tussen de 85 tot 140 werkdagen. In totaal bedraagt de rechterlijke inzet daarmee tussen de 0,4 en 0,7 fte.

Het door gerechtsambtenaren verzorgde secretariaat van de Kamer bestaat sinds 1 januari 2005 uit twee gerechtssecretarissen (2,0 fte) en één administratieve kracht (0,5 fte). De personele kosten die de Kamer voor gerechtsdeurwaarders maakt (voorzitter, plaatsvervangend voorzitters en gerechtsambtenaren) worden apart gefinancierd door het ministerie van Justitie en komen niet ten laste van de reguliere middelen van de rechtbank Amsterdam. Dit geldt ook voor de 32 werkdagen (0,15 fte) voor de leden-rechters.

Advocaten

De tuchtrechtspraak voor de advocatuur is bij wet aan de Rechtspraak opgedragen. Er zijn vijf Raden van Discipline, in elk hofressort één. Elke Raad van Discipline bestaat uit een voorzitter, ten hoogste zes plaatsvervangende voorzitters, acht ledenadvocaten en ten hoogste vijftien plaatsvervangende ledenadvocaten. De voorzitters en plaatsvervangend voorzitters van de raden van discipline worden uit leden van de rechtsprekende macht benoemd. De secretariaten worden gevoerd door advocatenkantoren.

De totale hoeveelheid rechterlijke tijd die met de afhandeling van tuchtrechtzaken tegen advocaten in eerste aanleg is gemoeid, is hierboven geschat op 76 tot 89 uren

voor de voorzittersbeslissingen en 1.663 tot 1.865 uren voor de raadsbeslissingen. In totaal gaat het daarmee om tussen de 1,1 fte en 1,2 fte aan rechters voor de Raden van Discipline.

Het Hof van Discipline bestaat uit ten hoogste tien leden, waaronder een voorzitter en ten hoogste zes plaatsvervangende voorzitters, en vier ledenadvocaten; daarnaast uit door de kroon benoemde plaatsvervangende leden en plaatsvervangende ledenadvocaten tot het nodig geachte aantal. De voorzitter en plaatsvervangend voorzitters en de leden worden door de minister van Justitie gekozen uit leden van de rechtsprekende macht. Aan een zitting van het Hof nemen drie rechters deel, inclusief de (plaatsvervangend) voorzitter. Wat de tijdsbesteding betreft, gaat het bij het Hof van Discipline naar schatting in totaal om tussen de 2,3 en 3,6 fte aan rechters.

In totaal bedraagt de rechterlijke inzet voor de Raden en het Hof van Discipline daarmee tussen de 3,4 en 4,8 fte. De personele kosten die de Raden en het Hof van Discipline maken, komen voor een deel ten laste van de beroepsorganisatie, voor een deel van het ministerie van Justitie en voor een deel van de reguliere middelen van de rechterlijke colleges.

Registeraccountants en accountants-administratieconsulenten

De tuchtrechtspraak met betrekking tot de registeraccountants (RA) en accountants-administratieconsulenten (AA) is bij wet aan de Rechtspraak opgedragen. Er zijn twee Raden van Tucht, één te Den Haag en één te Amsterdam. De Raden van Tucht bestaan elk uit een voorzitter en één of meer plaatsvervangend voorzitters, allen leden van de rechterlijke macht, daarnaast zes RA's, zes AA's en zes personen die zelf geen accountant zijn maar wel inhoudelijk gezien deskundig zijn. De secretariaten worden door accountantskantoren gevoerd. Hoger beroepen dienen voor de CBB en zijn daarmee als judicieel te beschouwen. Aan een zitting van de Raad wordt door één lid van de rechterlijke macht deelgenomen: de (plaatsvervangend) voorzitter. Gewoonlijk vergt de behandeling van een zaak ter zitting van de Raad van Tucht twee uur, de voorbereiding vergt ongeveer een uur. Tijdens een zitting van de Raad worden meerdere zaken behandeld. Een zitting duurt vaak een dag maar soms ook minder, afhankelijk van de aantallen zaken die moeten worden afgedaan. Aan rechterlijke tijd kost dit jaarlijks gewoonlijk ongeveer 113 uur (rond de 0,1 fte). De personele kosten die de Raden van Tucht maken, komen ten laste van de beroepsorganisaties.

Medisch tuchtrecht

De activiteiten van rechters in het kader van het medisch tuchtrecht hebben een ander karakter omdat deze taken niet bij wet aan rechters zijn opgedragen. Dat neemt niet weg dat sommige rechters ten dele ten behoeve van het medisch tuchtrecht binnen de rechtbank zijn vrijgesteld.

Een regionaal Medisch Tuchtcollege bestaat uit twee rechtsgeleerde leden (juristen), van wie één de voorzitter is, en uit drie ledenberoepsgenoten. Er zijn in totaal vijf Medische Tuchtcolleges, één in elk hofressort. Het Centraal Medisch Tuchtcollege, dat de hoger beroepszaken behandelt, bestaat uit drie juristen, van wie een de voorzitter is, en uit twee ledenberoepsgenoten.

De tijdsbesteding van rechters in het kader van het medisch tuchtrecht bleek moeilijk te schatten. Er bestaan verschillen tussen de regionale Medische Tuchtcolleges onderling (en ook binnen Tuchtcolleges over de tijd) in de mate waarin zittingen plaatsvinden of klachten op een andere wijze worden

afgehandeld. Daarnaast verschillen de regionale Medische Tuchtcolleges onderling in de mate waarin tegen uitspraken in beroep wordt gegaan, verschillen die in de loop der jaren niet constant blijven. Daarbij komt dat het aantal plaatsvervangers onder de rechters verbonden aan de regionale Medische Tuchtcolleges varieert. Deze rechters-plaatsvervanger horen soms niet tot de vaste formatie van de rechterlijke colleges en met de aantallen zaken die zij behandelen zou rekening moeten worden gehouden. Tot slot is niet duidelijk in welke mate de regionale Medische Tuchtcolleges volledig of in beperkte samenstelling zitting hielden. De naspeuringen die het voorgaande zouden vergen, voerden te ver voor dit rapport. Een schatting van de tijdsbesteding van rechters aan het medisch tuchtrecht is daarmee achterwege gebleven.

De personele kosten die de tuchtcolleges maken, komen ten laste van het ministerie van VWS.

CvT

Het lidmaatschap van de CvT bij de PI's, de justitiële TBS-inrichtingen en JJI's is bij AMvB aan de rechter opgedragen. De secretariaten worden door de rechtbanken gevoerd. Bij alle variatie die er in de werklust van de CvT's en de Beklagcommissies bestaat, lijkt de werklust voortkomend uit het werk in deze commissies met wat slagen om de arm te schatten. Uitgedrukt in fte's gaat het in totaal om tussen de 4,4 en 8,3 fte aan rechters. Afgaande op cijfers van de Raad voor de rechtspraak gaat het bij het ondersteunend personeel om 51,4 fte.

Bij AMVB heeft de wetgever voorgeschreven dat van elke CvT tenminste één rechter deel uit maakt. Dit zou terug te voeren zijn op een aantal overwegingen. In de eerste plaats dat de CvT bij de behandeling van klachten een rechtsprekende taak heeft (Beklagcommissie) en dat rechters op dit gebied bij uitstek deskundig zijn. In de tweede plaats worden rechters geschikt geacht om onafhankelijk en onpartijdig toezicht uit te oefenen op de bejegening van gedetineerden. In de derde plaats wordt gemeend dat rechters zicht zouden moeten hebben op de situatie waarin zij veroordeelden met hun vonnis brengen.

De personele kosten die de Commissies van Toezicht maken, komen ten laste van het ministerie van Justitie.

RSJ

Het lidmaatschap van de RSJ is bij wet aan een niet nader genoemd aantal met rechtspraak belaste leden van de rechterlijke macht opgedragen. In de praktijk waren dat er op 31 december 2003 twintig.

De RSJ is een onafhankelijk orgaan met een drietal taken. In de eerste plaats adviseert de RSJ de minister van Justitie over de toepassing en uitvoering van beleid en regelgeving voor de strafrechtstoepassing en de jeugdbescherming. In de tweede plaats heeft de RSJ een algemeen toezichthoudende taak voor wat betreft de wijze van tenuitvoerlegging van vrijheidsbenemende en vrijheidsbeperkende sancties en maatregelen. In de derde plaats vormt de RSJ de beroepsinstantie voor de Beklagcommissies bij de PI's, de TBS-inrichtingen, de JJI's en de bijzondere voorzieningen; voor de beroepen tegen plaatsing of overplaatsing en voor de medische klachten.

Gegeven het diverse karakter van de taken van de RSJ en het onbekend zijn van de precieze inzet van de (niet plaatsvervangende) leden van de Rechtspraak was het in het kader van dit onderzoek zonder te ver voerende naspeuringen niet mogelijk te

schatten hoeveel rechterlijke tijd met de activiteiten van de RSJ is gemoeid. Dit is bijgevolg achterwege gebleven.

De personele kosten die de RSJ maakt, komen ten laste van het ministerie van Justitie.

Slot

Exclusief het medisch tuchtrecht en de RSJ gaat het bij de in de verdieping onderzochte niet-judiciële activiteiten naar schatting om tussen de 11,5 en 17,1 fte aan rechters. Voor gerechtsambtenaren gaat het om naar schatting 67 fte. Volgens het jaarverslag over 2004 van de Raad voor de rechtspraak telde de Rechtspraak vorig jaar in totaal 8.039 medewerkers (7.221 fte) van welke 2.200 (2.004 fte) rechterlijk ambtenaren en 5.839 (5.217 fte) gerechtsambtenaren. Dit betekent dat de bovenbedoelde niet-judiciële activiteiten wat rechters betreft qua omvang 0,6 tot 0,9 procent vormen van de judiciële activiteiten. Waar het gerechtsambtenaren betreft gaat het om ongeveer 1,3 procent.

Alternatieven bij wet opgedragen substantiële niet-judiciële activiteiten

In het algemeen zou de vraag kunnen worden gesteld of het tuchtrecht als zodanig een werkelijk noodzakelijk arrangement is. Zouden klachten over het functioneren van beoefenaars van vertrouwensberoepen niet door klachtencommissies kunnen worden behandeld? In het kader van de lastenverlichting van de Rechtspraak moet van een dergelijke ingreep in ieder niet veel worden verwacht. Zoals hierboven is gesteld, is het in de loop van het onderzoek soms moeilijk gebleken te schatten hoeveel tijd van rechters en gerechtsambtenaren er precies met de afhandeling van tuchtrechtelijke (en daaraan gerelateerde toezichthoudende) activiteiten is gemoeid. Dat neemt niet weg dat wat er desondanks aan gegevens is verzameld afgezet tegen de formatie van de Rechtspraak niet de indruk wekt dat met de niet-judiciële activiteiten veel tijd is gemoeid.

Daarbij dient aangetekend dat bij overdracht van deze taken niet zonder meer tijd vrijkomt die voor judiciële activiteiten zou kunnen worden aangewend. Dit is in de eerste plaats het geval omdat veel rechters voor de tuchtrechtelijke activiteiten niet worden vrijgesteld. Dat geldt ook voor de CvT (Beklagcommissie) en (met uitzonderingen) in het algemeen voor de niet-judiciële activiteiten die buiten het organisatorisch verband van de Rechtspraak plaatsvinden. Dit betekent dat deze activiteiten ten laste van hun vrije tijd komen, ook al worden deze soms tijdens werktijd verricht. In dat laatste geval zullen rechters in hun vrije tijd de 'verloren' tijd moeten inhalen.

In de tweede plaats zal voor zover de tuchtrechtelijke activiteiten apart (dat wil zeggen: niet uit de reguliere middelen van de gerechten) worden gefinancierd deze financiering met het verdwijnen van de activiteiten komen te vervallen. Dit betekent dat rechters die op kosten van derden binnen de rechtbanken voor tuchtrechtelijke activiteiten worden vrijgesteld (zoals binnen het medisch tuchtrecht wel gebeurt) zonder extra financiering niet voor het behandelen van meer judiciële activiteiten zijn in te zetten wanneer die tuchtrechtelijke activiteiten aan hen komen te ontvallen. Dit geldt ook voor gerechtsambtenaren die (altijd tijdens werktijd) werkzaam zijn voor de Kamers van Toezicht voor het notariaat en de Kamer voor gerechtsdeurwaarders.